

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน นับเป็นเป้าหมายสูงสุดของนานาอารยประเทศ เพราะถ้าปราศจากพลเมืองที่มีคุณภาพแล้ว แม้ประเทศนั้นจะมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เพียงใด ก็ไม่สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นประโยชน์ในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศได้ ในกระบวนการพยายามของรัฐที่จะให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว การศึกษานับเป็นระบบสังคมที่ได้รับการลงทุนและคาดหวังอย่างสูง เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีการผสมผสาน และดุลยภาพระหว่างความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญา และจริยธรรม (สุนน อมรวิวัฒน์ 2526:1)

เป็นที่ทราบกันดีว่า ปัจจุบันสภาพสังคมไทยได้เจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วิทยาการต่าง ๆ ได้มีการปรับปรุงกันคว่ำให้ทันสมัยอยู่เสมอ แต่คุณภาพของประชากรทางด้านจิตใจซึ่งก่อรูปด้วยคุณธรรมต่าง ๆ ไม่ได้ได้รับการเน้นเท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาซึ่งเป็นผลกระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่ ความคิดตลอดจนค่านิยมในสังคม ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลเพื่อทุกคนจะได้มีหลักในการดำเนินชีวิตให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

เนื่องจากจริยธรรมเป็นรากฐานแห่งความเจริญรุ่งเรือง มั่นคง สงบสุข ของสังคม และประเทศชาติ เยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ จึงควรได้รับการปลูกฝังในด้านจริยธรรม ตั้งแต่เยาว์วัย ดังที่ ชม ภูมิภาค (2525:161) ได้กล่าวไว้ว่า "การปลูกฝังให้เยาวชนมีทัศนคติ พฤติกรรม ค่านิยม และคุณธรรมที่ดี ย่อมเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรที่มีค่า เติบโตเป็นพลเมืองดี รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ และมีศักดิ์ศรี"

นิเชต สุนทรพิทักษ์ (2523:27) ได้ให้ความเห็นในหลักการสร้างเสริมจริยธรรมว่า "การสร้างเสริมจริยธรรมควรเน้นในเด็กประถมศึกษาให้มาก โดยจัดให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม และชีวิตที่เด็กจะต้องพบและต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมด้วย" และ สุภางก์ จันทวานิช

(2523:27) มีความเห็นในเรื่องเดียวกันว่า "จริยธรรมน่าจะช่วยให้เยาวชนเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม และเตรียมเยาวชนให้พร้อมที่จะแก้ปัญหาที่กว้างไกล และอยู่ในกรอบของสังคมที่กำหนดให้"

สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญต่อการปลูกฝัง และสร้างเสริมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ ของการพัฒนาการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 (2524:1) มุ่งให้การศึกษาเป็นการสร้างให้บุคคลมีความรู้ ความคิด ความสามารถในการ ประกอบอาชีพ มีจริยธรรม คุณธรรม ตลอดจนพลานามัยสมบูรณ์ รักและธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ความเป็นไทย และจากแผนพัฒนาจริยศึกษา (2527:11) ต้องการพัฒนาจิตใจของเด็กในวัยประถมศึกษา เพื่อเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาจริยธรรมของเด็กในวัยสูงขึ้น ซึ่งจะเป็นผลสอดคล้อง กับนโยบายการศึกษาของรัฐ ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เพื่อการ ดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์ในสังคม ดังนั้นในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงมุ่งปลูกฝังจริยธรรมควบคู่ไปกับการให้ความรู้ทางวิชาการ โดยสอดแทรกประสบการณ์ เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย ซึ่งมีขอบเขตรอบคลุมการพัฒนาบุคลิกภาพในด้านจริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม พลศึกษา และความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันโดยสงบสุข เป็นสำคัญ ในมวลประสบการณ์ จริยศึกษา ก็ได้กำหนดหัวข้อทางจริยธรรมไว้ 30 ประการ และในมวลประสบการณ์พลศึกษาก็ระบุ คุณสมบัติที่ต้องการเน้นไว้อย่างชัดเจน ของแผนการสอนแต่ละแผน เช่นเดียวกับมวลประสบการณ์ อื่น ๆ คุณสมบัติที่ครูจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ซึ่งในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ระบุไว้ คือ:-

1. ความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่เห็นแก่ตัว
2. ความมีวินัยในตัวเอง และมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ
3. ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน
4. การรู้จักคิด วิचारณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
5. ความมีขันติธรรม ต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า
6. ความมั่นใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น
7. รู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี

จากคุณสมบัติดังกล่าวมานี้ ครูควรได้ตระหนักถึงการหาวิธีการต่าง ๆ มาสอนเพื่อให้ นักเรียน เป็นผู้ที่มีจริยธรรม อย่างสมบูรณ์และถูกต้อง ได้มีนักการศึกษาและผู้รู้หลายท่าน เสนอ จุดประสงค์และแนวทางในการสอนจริยธรรมไว้ดังนี้

สงบ ลักษณะ (2525:1) กล่าวว่า จุดประสงค์ของการเรียนการสอนจริยธรรม ก็คือ การมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ควรประพฤติ ปฏิบัติ สามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องและเกิดลักษณะนิสัยของการยึดมั่นกับค่านิยมแห่งคุณธรรม ความดี เป็นภูมิคุ้มกันให้เขาคิดที่ คิดชอบ ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตลอดไป ซึ่งครอบคลุมทั้งด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

พนัส หันนาคินทร์ (2523:121) ได้เสนอแนะวิธีสอนจริยธรรมในการปลูกฝังวินัย ไว้เป็นขั้นตอน คือ

1. ให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธาต่อจริยธรรมในการปลูกฝัง โดยมีครูเป็นแบบอย่าง ให้เห็นหรือชี้ให้เห็นประโยชน์หรือคุณค่าจริยธรรมนั้น
2. ให้ความรู้ว่าจริยธรรมนั้น ๆ หมายความว่าอย่างไร มีวิธีปฏิบัติอย่างไร มีขอบเขตเพียงไร
3. ย้ำให้ผู้ปฏิบัติจริง และติดตามผลการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในและนอกโรงเรียน

อำไพ สุจริตกุล (คณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524:3-4) กล่าวว่า "การสอนจริยธรรมหรือศีลธรรมตามแนวใหม่ ต้องเน้นการปฏิบัติยิ่งกว่าทฤษฎีหรือการเรียนรู้ แต่หัวข้อธรรม และต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการใช้สื่อการสอน เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกอย่างสม่ำเสมอ ในทุกโอกาส และต้องนำไปสอนให้สัมพันธ์กับมวลประสบการณ์ในกลุ่ม ประสบการณ์อื่น ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ครูทุกคนควรรู้ใช้เทคนิควิธีที่เหมาะสม ทั้งวิธีเก่าแก่แต่ได้ผลและวิธีทันสมัยใหม่เสมอ เพื่อให้เด็กสนใจร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจริยศึกษาที่ดี ต้องรู้จักพัฒนาตน เพิ่มพูนสมรรถภาพ และศรัทธาในความเป็นครู โดยมุ่งมั่นในการทำดี มีคุณธรรม ประจำใจ สอนเด็กให้ทำดีทุกโอกาส และฉลาดในเทคนิคการสอน"

สุนน อมรวิวัฒน์ (คณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527:28) กล่าวว่า "การสอนจริยธรรมตามหลักการของหลักสูตรประถมศึกษานั้น มิใช่การบอกหรือท่องจำ ธรรมะ แต่เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมวัสดุอุปกรณ์ สถานการณ์ กิจกรรม ตามวิธีการแห่งปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนได้ พัฒนาความรู้ เจตคติ ทักษะ ประจักษ์แจ้งในธรรมะ จนสามารถนำหลักธรรมมาใช้

เป็นแนวปฏิบัติ และช่วยแก้ปัญหาในชีวิตได้"

พระราชวรมุนี (2523:30) ได้กล่าวถึงวิธีสอนจริยธรรมโดยให้พิจารณาว่าจริยธรรมนั้น เกิดทั้งทางกาย คือการฝึกหัด เกิดจากแรงเร้าในเรื่องอุดมคติ สิ่งประทับใจในเรื่องต่าง ๆ เกิดจากความรู้ ความเข้าใจ คือการมองเห็นความจริงของสิ่งทั้งหลาย การเกิดจริยธรรมจึงต้องสัมพันธ์กันทั้งสามด้าน ดังนั้น การปลูกฝังจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับเด็กจึงต้องมีองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน สัมพันธ์กันและกันโดยให้เขาผ่านกระบวนการอบรมสั่งสอนจนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจถึงระดับการสร้างความคิดรวบยอด หรือมโนทัศน์ได้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่ครูจะต้องใช้ควบคู่กับการช่วยให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริง การเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหนึ่ง ๆ อย่างเดียวไม่เพียงพอ แต่ครูต้องสอนให้นักเรียนรู้และเข้าใจจนเกิดเป็นความคิดรวบยอด (Concept) ซึ่งหมายถึงความคิดที่สามารถเข้าใจถึงแก่นแท้ของหลักการประพจน์และความสำนึกในสิ่งที่ค้ำจาม เพื่อจะได้นำสิ่งนี้ไปเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง และก่อให้เกิดเจตคติที่ดี อันจะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ (สมพงษ์ จิตระดับ 2525:1)

ทราเวอร์ (Traver 1967:42) นักจิตวิทยาได้ให้ความสนใจและพยายามศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนด้านการฝึกความคิดรวบยอด หรือมโนทัศน์ โดยได้กล่าวว่า "ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ทางด้านนี้ ได้อย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการสอนของครูนั่นเอง ดังนั้น ครูจึงควรที่จะศึกษาเทคนิควิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ในอันที่จะช่วยสอดแทรกคุณธรรมเข้าสู่จิตใจเด็กทุกวิถีทาง

อำไพ สุจริตกุล และคณะ (2525:13) ได้เสนอเทคนิคที่จะประยุกต์ใช้ในการสอนสอดแทรกจริยธรรม ตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ดังนี้

1. การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
2. การใช้สถานการณ์จำลอง
3. การโต้วาทีธรรมะ
4. การสร้างสื่อจากวัสดุหาง่าย
5. การสร้างและการใช้หุ่นแบบต่าง ๆ
6. การเล่านิทานประกอบสื่อและเรียงความปากเปล่า
7. การใช้เกมและการละเล่นเสริมคุณธรรม

8. การแต่งเพลง และการใช้เพลงประกอบการสอน
9. การใช้บทบาทสมมติ และกรณีตัวอย่าง
10. การประชุมกลุ่มแบบต่าง ๆ

เนื่องจากผู้วิจัย ได้เรียนวิชา การจัดฝึกอบรมครูประถมศึกษา [In-Service Education for Elementary School Teachers] และได้ร่วมเป็นวิทยากรในโครงการฝึกอบรมครูประจำการ ในการสอนสอดแทรกจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา โดยใช้เทคนิคการละเล่นเสริมคุณธรรม ในฐานที่มมุขิตา จึงทำให้เกิดแรงบันดาลใจ กิดทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ขึ้นมา เพราะมีความคิดว่า ในฐานะที่เป็นครูประถมศึกษาคนหนึ่ง ควรหันมาสนใจ นำการละเล่นพื้นเมืองของเด็กไทย มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเรียนปนเล่น เพื่อปลูกฝังมโนทัศน์ทางจริยธรรมด้านความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา เนื่องด้วย การละเล่นเป็นกิจกรรมนันทนาการอย่างหนึ่งที่จัดเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในวัยเด็กทุกชาติ ทุกภาษา ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันเด็กทุกคนรักการเล่นเป็นชีวิตจิตใจ และอยากมีโอกาสเล่นไม่ว่าจะเป็นการเล่นเพียงคนเดียวหรือเล่นกับกลุ่มเพื่อน เด็กบางคนใช้เวลาทั้งวันในการเล่น โดยไม่รู้จักเบื่อหน่าย เพราะการเล่นเป็นกิจกรรมซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ สำหรับมนุษย์ในวัยนี้ ประสบการณ์จากการเล่นของเด็กจะนำไปสู่การรู้จักรับผิดชอบต่อตัวเอง ในวันข้างหน้า การเล่นจะช่วยให้เขาสามารถจัดตัวเองให้เข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข เพราะเมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้นได้มีความสัมพันธ์กับเด็กอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของหมู่เพื่อน ซึ่งเป็นการพัฒนาการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และเป็นการสนองตอบความพึงพอใจของตนเองด้วย (สุรสิงห์ ส้ารวม ฉิมพะเนาว์ 2520:7) การเล่นอาจมีระเบียบหรือกฎเกณฑ์เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ซึ่งกฎเกณฑ์ที่ต้งขึ้นย่อมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในขณะนั้น ทั้งนี้เป็นการเรียนรู้ของเด็กด้วยวิถีธรรมชาติ ดังที่ โจเซฟพี ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็น "บิดาแห่งสนามเล่น" มีความเชื่อในการเล่นว่าเป็นเสมือนหนึ่ง "หลักสูตรธรรมชาติของการศึกษา" (ประพัฒน์ ลักษณะพิสูทธิ 2527:7)

ได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่าน ให้ความสำคัญของการเล่นว่า มีผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และจะช่วยให้เด็กได้พัฒนา

การเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง มีความสุขสนุกสนานและเพลิดเพลิน นอกจากนี้การเล่นของเด็กยังมีลักษณะเป็นการทดลองให้ความรู้ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมอื่น ๆ โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวเป็นการทดลองปฏิบัติการ การเล่นจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก (สุรสิงห์ ส้ารวม ฉิมพะเนา 2520:4)

ดังนั้นการเล่นจึงมีความสัมพันธ์กับการเรียนมาก ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้จัดให้การเล่นของเด็กเป็นกิจกรรมนันทนาการในมวลประสบการณ์พลศึกษา กลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย หน้าที่ของครูอย่างหนึ่งก็คือ การจัดกิจกรรมการเล่นของเด็กสอดแทรกในบทเรียนอย่างมีความหมาย โดยเฉพาะทางด้านการปลูกฝังจริยธรรมและคุณลักษณะนิสัยที่ดี เพราะการเล่นเป็นเครื่องมือสำคัญในการฝึกฝนคนให้มีความเป็นนักกีฬา อันประกอบด้วยจริยธรรมหลายประการ เช่น ความมีระเบียบวินัย การเคารพกฎเกณฑ์หรือกติกา ความยุติธรรม ไม่เห็นแก่ตัว และไม่เอาเปรียบผู้อื่น ความอดทนอดกลั้น ความสามัคคี รู้จักตนเองและผู้อื่น และที่สำคัญคือการรู้จักแพ้ชนะและรู้จักการให้อภัย ซึ่งคุณธรรมดังกล่าวนี้ ได้กำหนดไว้ในหัวข้อจริยธรรม 30 ประการ ในแผนการสอนจริยศึกษา กลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย (ชม ภูมิภาค 2525:162)

การศึกษาถึงกิจกรรมการเล่นของเด็กในวัยประถมศึกษาชั้นนั้น เท่าที่ปรากฏพบเห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ส่วนมากเด็กจะนิยมเล่นของที่ประดิษฐ์ขึ้นมาขายในท้องตลาด และเมื่อเด็กเล่นกีฬา ก็มักจะเล่นแต่กีฬาสากลอยู่เสมอ จึงไม่ค่อยรู้จักการเล่นพื้นบ้านของเด็กไทย ในสมัยก่อน หวังนี้อาจเป็นเพราะเด็กไม่ได้รับการถ่ายทอดจากผู้ใหญ่เท่าที่ควร มีผลทำให้การเล่นพื้นบ้านดังกล่าว สูญหาย และเลือนลางไปอย่างน่าเสียดาย

ชาติไทย นับเป็นชาติที่เก่าแก่มาก นักคติชนวิทยาได้กล่าวไว้ว่า การละเล่นของไทยเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทย และสืบทอดกันมาในวิถีชีวิตของคนไทย (ผะอบ โปษะกฤษณะและคณะ 2522:83) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และด้วยความเชื่อที่ว่า "การละเล่นของเด็กเป็นสิ่งสะท้อนพิธีการของผู้ใหญ่" (University of Chicaco 1980:463) ส่วนสุรสิงห์ส้ารวม ฉิมพะเนา (2520:7) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการละเล่นไว้ว่า "การละเล่นเป็นกิจกรรมที่แฝงด้วยสัญลักษณ์ เช่นเดียวกับสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรม ฉะนั้นถ้าหากศึกษาการเล่นของเด็กในสังคม ก็เท่ากับว่าได้ศึกษาวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย"

ผอบ โปษะกฤษณะ และคณะ (2526:139) ได้วิจัยเรื่องการละเล่นของเด็กไทย ภาคว่าง ๆ พบว่าลักษณะการละเล่นของเด็กไทยมีทั้งลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของไทย และลักษณะที่เป็นสากลซึ่งเด็กชาติต่าง ๆ นิยมเล่นเหมือน ๆ กัน มีทั้งการละเล่นประเภทกลางแจ้ง และประเภทในร่ม การละเล่นบางอย่างใช้วัสดุตามท้องถิ่นที่หาได้ง่าย เช่น ไม้ไผ่ ก้านกล้วย หนุ่ย และเมล็ดผลไม้อ่าง ๆ และบางอย่างมีหรือประกอบทำให้เด็กสนุกสนานไปกับ จังหวะ เสียงสัมผัสที่คล้องจอง และนับว่ามีคุณค่าทางด้านภาษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังเป็น การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กไปพร้อม ๆ กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ ด้วย

ในงานวิจัยเล่มนี้ ได้กล่าวอีกว่า การละเล่นของเด็กไทยส่วนมากเป็นไปตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ปรากฏอยู่ในแต่ละท้องถิ่นแต่ละภาคมีลักษณะที่เหมือนหรือร่วมกันในจุดมุ่งหมายหรือ ความต้องการของเด็กที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่วิธีแสดงออกอันได้แก่วิธีเล่น และอุปกรณ์การ เล่นจะแตกต่างกันไป บางอย่างที่ไม่เหมือนกันสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะบางประการของแต่ละ ท้องถิ่นซึ่งมีสภาพแวดล้อมสังคม และประเพณีแตกต่างกันไป

นอกจากนี้งานวิจัยดังกล่าว ยังได้วิเคราะห์การละเล่นของเด็กไทยว่ามีคุณค่ามาก ึ่งทางด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม และด้านภาษา โดยเฉพาะทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง กับความ เป็นระเบียบเรียบร้อย ตามศีลธรรมอันดี อันได้แก่คุณธรรมต่าง ๆ ที่ควรจะถูกฝัง

ด้านเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความคิดว่า การนำกิจกรรมการละเล่นต่าง ๆ ของ เด็กที่เล่นในชีวิตประจำวัน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน มาประยุกต์จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการสอนจริยศึกษาผสมผสานกับแผนการสอนพลศึกษา เพื่อศึกษาความมีมโนทัศน์ทาง จริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม เป็นวิธีการที่น่าทดลองศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ประกอบ กับผู้วิจัยมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จึงต้องการทำวิจัย โดยนำกิจกรรมการละเล่นพื้น- เมืองของเด็กภาคเหนือ มาสอนเพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางจริยธรรมกับการเรียนด้วยกิจกรรม ตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม

นอกจากนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ตามประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี (เปรม ติณสูลานนท์ 2525:1) ที่ต้องการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านและวัฒนธรรม ของกลุ่มชนให้คงอยู่ตลอดไป และนโยบายส่งเสริมกิจกรรมการปลูกฝังจริยธรรมให้กับนักเรียน ระดับประถมศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ (หน่วยศึกษานิเทศก์ 2526:1)

ผู้วิจัยจึงได้จัดนิทรรศการ "สืบทอดอนุรักษ์การเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือกับการส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรม" หลังจากการสนทนาลิ้นสุดลง แล้วให้ตัวอย่างประชากรทำแบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ด้านการเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบโน้ตศัพท์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือกับกิจกรรมตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านด้านการเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ

สมมติฐานทางการวิจัย

มโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือกับที่เรียนด้วยกิจกรรมตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยมุ่งศึกษามโนทัศน์ทางจริยธรรมและความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านด้านการเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ โดยมีได้คำนึงถึงเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนองค์ประกอบอื่น ๆ ของนักเรียน
2. มโนทัศน์ทางจริยธรรม จำนวน 8 เรื่อง ที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษานั้น ได้พิจารณาจากหัวข้อจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจเป็นนักกีฬาในแผนการสอนจริยศึกษา และพลศึกษา กลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
3. กิจกรรมการเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ จำนวน 22 กิจกรรมที่ผู้วิจัยนำมาทดลองสอนนั้น ได้พิจารณาจากวิธีการเล่นของการละเล่นชนิดต่าง ๆ ที่สามารถฝึกและส่งเสริมจริยธรรมตามหัวข้อจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา

4. การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ผู้วิจัยต้องการศึกษาเฉพาะการเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือเท่านั้น โดยผู้วิจัยได้จัดนิทรรศการ "สืบทอดอนุรักษ์การเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือกับการส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรม" หลังจากการทดลองสิ้นสุดลง

5. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ปีการศึกษา 2527 ของโรงเรียนบ้านริมใต้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 27 คน รวม 54 คน ซึ่งเป็นห้องเรียนที่ได้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใกล้เคียงกันจากคะแนนการทดสอบแบบสอบวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กิจกรรมหลักที่ใช้ในการเรียนการสอน คือ การเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ จำนวน 22 อย่าง และมีกิจกรรมอื่น ๆ ประกอบ ได้แก่ ภาษิตลานนา นิทานพื้นบ้านลานนา บทร้อง ประกอบการเล่น เพลง คำกลอน และกรณีตัวอย่างซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพื้นบ้านลานนาทั้งสิ้น
2. ขั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยได้อาศัยกระบวนการสอนเพื่อสร้างมโนคติทางศีลธรรมของ สุนน อมรวิวัฒน์ (2527:50-55) กระบวนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด และรูปแบบการสอนจริยศึกษา ของสมพงษ์ จิตระดับ (2527:14-43) ตลอดจนหลักการสอนเกมนันทนาการทางพลศึกษา เป็นแนวคิดพื้นฐาน
3. แบบสอบวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กนั้น สามารถวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามได้
4. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ด้านการเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ ผู้วิจัยถือว่า ผู้ตอบตอบตามความเป็นจริง

คำจำกัดความของการวิจัย

มโนทัศน์ทางจริยธรรม หมายถึง ความคิดโดยสรุปรวมเกี่ยวกับหลักหรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมและดีงาม เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันตรงคุณค่าที่พึงประสงค์ ซึ่งบุคคลควรยึดถือต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

การเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ หมายถึงการเล่นพื้นเมืองที่มีบ่วงประกอบ และไม่มีบ่วงประกอบซึ่งเด็กในท้องถิ่นภาคเหนือนิยมเล่นในชีวิตประจำวัน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

แผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง แผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูใช้ สอนในมวลประสบการณ์จริยศึกษา กลุ่มประสบการณ์ สร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการรักษา วัฒนธรรมพื้นบ้านด้านการเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ ให้คงอยู่ตลอดไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู เอกสาร สิ่งพิมพ์ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการสอนจริยศึกษา พลศึกษา ตลอดจนวิธีวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
2. ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในท้องถิ่นภาคเหนือ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 3.1 แผนการสอน ผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอนจริยศึกษาจำนวน 8 แผน ประกอบด้วยเนื้อหาทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา แผนการสอนละ 1 เรื่อง โดย นำการเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือซึ่งได้พิจารณาเลือกวิธีการเล่นที่สามารถฝึกและส่งเสริมจริยธรรมด้านความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา จำนวน 22 อย่าง มาเป็นกิจกรรมหลักในการสอน แผนการสอนละ 2-3 อย่าง นอกจากนี้ยังได้ประยุกต์กิจกรรมบางอย่างในแผนการสอนจริยศึกษา ผสมผสานกับแผนการสอนพลศึกษา หน่วยนันทนาการ เรื่องการเล่นพื้นเมืองไทย กลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และนำกิจกรรมอื่น ๆ มาประกอบการสอน ได้แก่ ภาษิตลานนา นิทานพื้นบ้าน ลานนา, บ่วงประกอบการเล่นที่ใช้ภาษาพื้นเมือง, เพลง, คำกลอน และกรณีตัวอย่าง ส่วนการวัดผลและประเมินผลนั้น ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินตนเองต่อจริยธรรม แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนโดยครูประจำชั้น ประกอบไว้ในภาคผนวกของแผนการสอนแต่ละแผน

แผนการสอนดังกล่าวมีองค์ประกอบอยู่ 8 ส่วน และในขั้นตอนของกิจกรรมการเล่น ผู้วิจัยได้อาศัยหลักการ สอนเกมนันทนาการทางพลศึกษาเป็นทฤษฎีพื้นฐานในการสอน ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอน

ผู้วิจัยนำแผนการสอนที่สร้างขึ้นทั้ง 8 แผน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะ และได้นำแผนการสอนที่ 7 ไปทดลองใช้เพื่อนำขั้นตอนต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นจึงนำไปเป็นเครื่องมือในการสอน

- 3.2 แบบสอบ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรมจำนวน 8 เรื่อง ๆ ละ 8 ข้อ รวม 64 ข้อ โดยศึกษาวิธีสร้างแบบสอบวัดความคิดรวบยอดเชิง ภาษา (Verbal Concept Formation Test) ของอุทัย แก้วขาว (2513:38) แบบสอบวัดความคิดรวบยอดทางจริยธรรมของบุปผา เรืองรอง (2526:49-50) และของวรรณ สติวิจิตร (2527:57) ลักษณะของแบบสอบ เป็นแบบเลือกตอบให้คะแนนข้อที่ตอบถูก เป็น 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดเป็น 0 (ศูนย์) แต่ละข้อแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ
- 1) ส่วนทางซ้ายมือ มีภาพการ์ตูน ประกอบข้อความที่แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม เรื่องเดียวกัน 3 ภาพ กำหนดให้ตัวเลข 1, 2 และ 3 กำกับหน้าข้อความในแต่ละภาพ
  - 2) ส่วนทางขวามือมีภาพการ์ตูนประกอบข้อความที่แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม แตกต่างกัน ทั้ง 4 ภาพ กำหนดให้ตัวอักษร ก, ข, ค และ ง กำกับหน้าข้อความในแต่ละภาพ
  - 3) ภาพการ์ตูนทางขวามือ กำหนดให้เป็นตัวเลือก 4 ตัวเลือก แต่มี 1 ใน 4 ตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมเรื่องเดียวกันกับภาพการ์ตูนทางซ้ายมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่สร้างขึ้นทั้ง 8 เรื่อง ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อจากนั้นจึงนำแบบสอบ ดังกล่าวไปทดลองใช้ เพื่อวิเคราะห์หาระดับความยาก อำนาจจำแนกและค่าความเที่ยง ก่อนที่จะนำมาเป็นเครื่องมือเพื่อ เลือกรูปตัวอย่างประชากร ตลอดจนการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และทดสอบหลังเรียน (Post - test)

3.3 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านด้านการละเล่นพื้นเมือง ของเด็กภาคเหนือ จำนวน 3 ชุด ลักษณะของแบบสอบถามแต่ละชุดมีดังนี้

- 1) ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับประสบการณ์ในการนำ การละเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือมาเล่นในปัจจุบัน จำนวน 58 ข้อ มีข้อกระทงให้ตอบ 2 ข้อกระทง แต่ละข้อกระทงมีเกณฑ์ ให้เลือก 2 เกณฑ์ คือ เคยเล่นหรือไม่เคยเล่น และควรหรือไม่ควร นำมาเล่นใน สมัยนี้
- 2) ชุดที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นทั่วไป จำนวน 40 ข้อ โดยมีลักษณะ เป็นแบบวัดทัศนคติ มีระดับความคิดเห็นให้เลือกตอบ 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ตัดสินใจไม่ได้ และไม่เห็นด้วย
- 3) ชุดที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นจากการชมนิทรรศการ "สืบทอดอนุรักษ์ การละเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือกับการส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรม" จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกได้ตามต้องการ ตอนที่ 2 จำนวน 8 ข้อ แต่ละข้อมีระดับความคิดเห็นให้เลือก 3 ระดับ คือ อยาก เจย ๆ และไม่ อยาก ตอนที่ 3 จำนวน 2 ข้อ เป็นคำถามให้ตอบอย่างอิสระ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทั้ง 3 ชุด ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่านตรวจ เพื่อให้ข้อเสนอนี้แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนจะนำมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านด้านการละเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ

4. การเลือกตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยนำแบบสอบถามวัดทัศนคติ ทางจริยธรรมที่สร้างขึ้น ซึ่งผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิ การปรับปรุงแก้ไขการทดลองใช้ ตลอดจนการ วิเคราะห์ระดับความยาก อำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงแล้ว ได้แบบสอบที่มีคุณภาพ จำนวน 48 ข้อ ไปทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ปีการศึกษา 2527 ของโรงเรียนบ้านริมใต้ สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 ห้องเรียน ห้องละ 27 คน รวม 71 คน แล้วเลือกห้องเรียนที่ได้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใกล้เคียงกันจากคะแนนการทดสอบ ด้วยแบบสอบวัดทัศนคติ ทาง

จริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรอย่างง่าย ๆ โดยการจับฉลาก เลือก
ได้ห้อง ป.3/1 เป็นตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลอง ห้อง ป.3/2 เป็นตัวอย่างประชากรกลุ่ม
ควบคุม

ดังนี้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ

5.1 นำค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

จากคะแนนการทดสอบแบบสอบวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรมของตัวอย่าง
ประชากรกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มาเป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน
(Pre-test)

5.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน

(Pre-test) ของตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วย
การทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อให้
มั่นใจว่าตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความแปรปรวนของคะแนนไม่
แตกต่างกัน

5.3 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปสอนตัวอย่างประชากร กลุ่มทดลองและนำ

แผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ไปสอนตัวอย่าง
ประชากรกลุ่มควบคุมโดยกำหนดเวลาสอนสัปดาห์ละ 5 แผน แผน-
ละ 5 คาบ (คาบละ 20 นาที) รวมระยะเวลาสอน 4 สัปดาห์ ผู้วิจัย
เลือกช่วงเวลาสอนที่ใกล้เคียงกันทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อควบคุมตัวแปรเรื่อง
เวลา หลังการเรียนแต่ละแผน ผู้วิจัยได้ให้ตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลอง
ทำแบบประเมินตนเองทางจริยธรรมทั้ง 8 เรื่อง และให้ครูประจำชั้นสังเกต
พฤติกรรมนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจาก
แบบสังเกตพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.4 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม โดย

ใช้แบบสอบวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรม ชุดเดียวกันกับแบบสอบที่ใช้ทดสอบ
เพื่อเลือกตัวอย่างประชากร แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาคำนวณ
หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

- 5.5 ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบหลัง [Post-test] ระหว่างตัวอย่างประชากร กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที [t-test]
  - 5.6 ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน [Pre-test] และคะแนนทดสอบหลังเรียน [Post-test] ของตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที [t-test] เพื่อดูพัฒนาการทางการเรียนของแต่ละกลุ่ม
  - 5.7 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านด้านการละเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 ชุด ให้ตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำ เมื่อได้ชมนิทรรศการที่ผู้วิจัยจัดขึ้นผ่านไป 1 สัปดาห์ แล้วจึงคำนวณหาค่าร้อยละของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1 , ชุดที่ 2 และชุดที่ 3
  - 5.8 แจกแจงระดับพฤติกรรมของนักเรียนจากแบบประเมินตนเองทางจริยธรรม และแบบสังเกตพฤติกรรมโดยครูประจำชั้น
  - 5.9 รวบรวมความคิดเห็น จากการเขียนความเรียงเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อการเรียน ด้วยกิจกรรมการละเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ ของตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลอง แล้วนำเสนอในชั้นอภิปรายผล
6. วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย ตลอดจนอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะ

ความจำกัดของการวิจัย

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย อาจเกิดขึ้นได้จากสาเหตุต่อไปนี้

1. การทดลองสอนในระยะเวลาจำกัดไม่สามารถติดตามผลในด้านเจตคติและการปฏิบัติทางด้านจริยธรรมของนักเรียนได้โดยตลอด จึงทำให้การวิจัย อาจจะตอบสนองต่อหลักการสอนจริยธรรมได้ไม่เต็มที่
2. การกำหนดระยะเวลาในการเล่นกิจกรรมการละเล่นพื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ ก่อนข้างจะจำกัดมาก อาจมีผลต่อการปฏิบัติตัวทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจเป็นนักกีฬาได้ไม่เต็มที่เช่นเดียวกัน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสอดแทรกจริยธรรมใน
มวลประสบการณ์การเรียนรู้และพลศึกษา ระดับประถมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น
ภาคเหนือ
2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร และครูระดับประถมศึกษา เห็นคุณค่าของการเล่น
พื้นเมืองของเด็กภาคเหนือ เพื่อนำไปจัดกิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมสร้างเสริมลักษณะ
นิสัยให้แก่เด็กเรียนในโครงการปลูกฝังจริยธรรมและวัฒนธรรมพื้นบ้านของโรงเรียน
3. เป็นงานวิจัยที่ได้อนุรักษ์ ส่งเสริมและฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้านด้านการเล่น
พื้นเมืองของเด็ก ในท้องถิ่นภาคเหนือ ตามนโยบายของสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
และนโยบายปลูกฝังจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัด
เชียงใหม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย